

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงโคเนื้อในตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลของการศึกษาในการวิเคราะห์ แบ่งออกได้เป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลจากการวิจัย

ส่วนที่ 2 อภิปรายผลจากการวิจัย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

ส่วนที่ 1 สรุปผลจากการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

1.1 เพศ

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 90 เพศหญิงร้อยละ 10

1.2 อายุ

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่มีอายุ จะอยู่ในช่วงตั้งแต่ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.3 ช่วงอายุ 40 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.3 ช่วงอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.3 ช่วงอายุน้อยกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.0

1.3 ระดับการศึกษา

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เรียนจบชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 87.3 จบมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 6.7 จบการศึกษาต่ำกว่าชั้น ป.4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 จบการศึกษาชั้น ป.7 คิดเป็นร้อยละ 2.0

1.4 สถานภาพสมรส

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มัแต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 94.0 หม้าย คิดเป็นร้อยละ 2.7 โสด คิดเป็นร้อยละ 3.3

1.5 สถานภาพตำแหน่งทางสังคม

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 70 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 30

1.6 การลงทุนด้วยเงินของตนเอง

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่มีการลงทุนด้วยเงินของตนเองต่ำกว่า 20,000 บาทคิดเป็น ร้อยละ 61.3 ลงทุน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.3 ลงทุนมากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.3

1.7 การลงทุนด้วยการกู้เงินจาก ธ.ก.ส

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ไม่กู้เงิน คิดเป็นร้อยละ 50.0 กู้เงินต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.3 กู้เงินมากกว่า 30,000 บาทกู้เงิน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.7

1.8 การลงทุนเงินรวมทั้งหมด

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีการลงทุนต่ำกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.0และมากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.0 ลงทุน 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.0

1.9 รายได้จากการขายแม่พันธุ์โค

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรที่ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 44.7 มีรายได้ต่ำกว่า 20000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.3 มีรายได้ 20001-30000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.0 และมีรายได้มากกว่า 30000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.0

1.10 รายได้จากการขายโคเนื้อหนุ่ม

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ รายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมาไม่มีรายได้คิดเป็นร้อยละ 36.0 และมีรายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 7.3 และ มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.7

1.11 รายได้จากการขายมูลโค

รายได้จากการขายมูลโคของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมามีรายได้มากกว่า 30,000

บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.0 มีรายได้ 10,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.7 และไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 4.0

1.12 การถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

การถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีการถือครองที่ดิน 6 - 10 ไร่ จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.3 มีการถือครองที่ดิน 1 - 5 ไร่ จำนวน 39 ราย คิดเป็น ร้อยละ 26.0 และมีการถือครองที่ดิน 16 - 20 ไร่ จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.3 นอกจากนั้นมีการถือครองที่ดินมากกว่า 20 ไร่ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.7

1.13 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

แรงงานในครอบครัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 3 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 1 - 2 คนคิดเป็นร้อยละ 30.0 มีมากกว่า 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3

1.14 การได้รับฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ

ประสบการณ์ในการฝึกอบรม พบว่า ส่วนใหญ่ เกษตรกรเคยไปอบรมศึกษาดูงานการเลี้ยงโคเนื้อมาก่อนคิดเป็น ร้อยละ 71.3 และไม่เคยไปอบรมศึกษาดูงาน การเลี้ยงโคเนื้อคิดเป็นร้อยละ 28.7

1.15 เกษตรกรได้รับความรู้จากข่าวสารสื่อสารมวลชน

เกษตรกรได้รับความรู้ในการเลี้ยงโคเนื้อจากแหล่งข่าวสารสื่อสารมวลชน ดังนี้ สื่อประเภทกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 68.0 สื่อประเภทโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 64.7 สื่อประเภทยานิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 58.7 สื่อประเภทรายหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.7

1.16 เกษตรกรติดต่อและได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เกษตรกรได้รับความรู้ในการเลี้ยงโคเนื้อจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและอาสาสมัครปศุสัตว์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว มีดังนี้ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 56.7 อาสาสมัครกรมปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 52.0 เกษตรกรผู้มีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 60.7 ผู้นำเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 58.7

1.17 ความรู้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโค

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากเกินร้อยละ 50 ของเกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ในการเลี้ยงโคเนื้อโดยมีคะแนนความรู้ 15 คะแนน มีเกษตรกรได้คะแนนสูงสุดคือ 15 คะแนนและมีคะแนนเฉลี่ย 12.38 คะแนน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่

2.1 ความสัมพันธ์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ส่วนแรงงานในครัวเรือน, การติดต่อกับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์, การถือครองที่ดินและการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรกรรมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

2.2 ความสัมพันธ์โดยการหาค่าไคสแควร์กับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการหาค่าไคสแควร์พบว่า สถานภาพตำแหน่งผู้นำทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

3. ปัญหาในการเลี้ยงโคนเนื้อของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนเนื้อพบว่าเกษตรกรขาดการรวมกลุ่มและขนาดโคนเนื้อไม่ได้ตามมาตรฐานจึง ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาส่วนข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย อยากให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมปศุสัตว์เข้ามาจัดระบบในการซื้อขายโคนเนื้อให้เป็นระบบมาตรฐานและมีการประกันราคาขั้นต่ำ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมานิยมเลี้ยงโคนเนื้อเพื่อเป็นเศรษฐกิจของชุมชน

ส่วนที่ 2 อภิปรายผลจากการวิจัย

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงโคนเนื้อในตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 53 ปีจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมถึงร้อยละ 70 การลงทุนในการเลี้ยงโคนเนื้อของเกษตรกรเฉลี่ย 26,520 บาท แต่ร้อยละ 50 ของเกษตรกรไม่ได้กู้เงินมาเลี้ยงโคนเนื้อ ถ้าการลงทุนในการเลี้ยงโคนเนื้อเกษตรกรจะกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เฉลี่ย 25,360 บาท โดยมีแรงงานในครัวเรือน 3-4 คนมีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.62 ไร่ เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงโคนเนื้อคือ การขายมูลโค ขายโคนเนื้อนุ่ม เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการเลี้ยงโคนเนื้อและได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนเนื้อโดยที่เกษตรกรได้รับความรู้ทางด้าน

สื่อมวลชนในด้านต่างๆครั้งนี้ หอกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน โทรทัศน์ นิตยสารการเลี้ยงโค หนังสือพิมพ์และเกษตรกรยังติดต่อขอรับความรู้ในการเลี้ยงโคจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ อาสาสมัครกรมปศุสัตว์ เกษตรกรผู้มีประสบการณ์และผู้นำเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุกับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ของเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า พบว่าเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปีมีแนวโน้มที่จะยอมรับการปฏิบัติมากกว่าเกษตรกรที่อายุ 60 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson) 0.181 เกษตรผู้ร่วมโครงการฯที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปีที่เข้าร่วมโครงการจากการได้เข้าร่วมฝึกอบรมศึกษาดูงานและมีความรู้จากการศึกษาเพิ่มเติมจากนิตยสารการเลี้ยงโคเนื้อ และจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพราะเกษตรกรบางรายอ่านหนังสือไม่ออก

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการถือครองที่ดินรวมกับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ของเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ พบว่าเกษตรกรที่มีที่ดินมากจะมีการปฏิบัติได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีที่ดินที่ถือครองน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson) -0.270 เนื่องจากการมีพื้นที่มากจะทำให้ง่ายต่อการจัดสรรพื้นที่ในการเลี้ยงโคเพราะต้องสร้างโรงเรือนในการเลี้ยงให้เหมาะสมกับขนาดและจำนวนโคที่เลี้ยง

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงงานในครอบครัวเรือน กับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ของเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า พบว่าเกษตรกรที่มีแรงงานในเลี้ยงโค 3-4 คนไปมีการยอมรับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในมากกว่าเกษตรกรที่แรงงานมากกว่า 4 คนขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson) 0.403 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้ขายลูกเพื่อเป็นรายได้เสริมถ้าหากเกษตรกรใช้แรงงานเลี้ยงโคมากจะทำให้ได้รับรายได้น้อยลงหรืออาจไม่คุ้มทุนจากเลี้ยงโคเนื้อ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเงินกู้(ธ.ก.ส.)กับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ของเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรที่กู้เงิน(ธ.ก.ส.)มีการยอมรับการปฏิบัติมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้กู้เงินมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson) -0.291 เนื่องจากเกษตรกรต้องใช้จ่ายเงินคืนให้กับ ธ.ก.ส เพราะการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่นั้นทำให้โคที่มีคุณภาพขายได้ราคาจึงทำให้เกษตรกรที่กู้จาก ธ.ก.ส.มีการปฏิบัติตามมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้กู้เงิน

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐกับการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ของเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรที่มีการติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐบ่อยครั้งมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่มากกว่า

เกษตรกรที่ไม่ค่อยติดต่อบริษัทแนะนำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson) -0.291 เนื่องจากเกษตรกรที่มีการติดต่อเจ้าหน้าที่จะได้ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อเพื่อผลผลิตได้

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมกับการปฏิบัติตามคำแนะนำของ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ของเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรเลี้ยงโคเนื้อไม่มีตำแหน่งทางสังคมมีการปฏิบัติมากกว่าผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (chi-square) เนื่องจากผู้ที่ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคมมีเวลามากกว่าผู้ที่มีตำแหน่งจึงสามารถปฏิบัติตามที่เจ้าหน้าที่แนะนำได้ในระดับมาก

3. ปัญหาอุปสรรคจากการศึกษาพบว่ามีปัญหาในระดับมากในด้านการผลิต ปัญหาด้านการขาดพื้นที่เลี้ยงและแหล่งน้ำ อาหารโค การผสมพันธุ์ การระบาดของโรคและปัญหาด้านการตลาด สาเหตุส่วนผู้วิจัยคิดว่าเป็นเพราะขาดการวางแผนการเลี้ยงที่ดีที่ขาดแหล่งน้ำเพราะ อำเภอพร้าวเป็นพื้นที่สูงในช่วงฤดูแล้งขาดน้ำควรถือหาที่สาธารณะจุดบ่อเก็บฝนไว้ใช้ในฤดูแล้งและปัญหาด้านราคาและการตลาดนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเขาสื่อสารกับผู้ซื้อไม่ค่อยรู้เรื่องจึงถูกกดราคาจากผู้ซื้อจึงควรมีการจัดกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อขึ้นในพื้นที่ส่วนปัญหาด้านการทำงานเจ้าหน้าที่จากการสัมภาษณ์เกษตรกรพบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นทางในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำไปปฏิบัติการเลี้ยงโคเนื้อ นั้น สอดคล้องกับ Roger (1960) แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับความคิดใหม่ไปปฏิบัติตาม โดยกล่าวไว้ว่าการส่งเสริมแต่ละวิธีจะทำให้เกษตรกรยอมรับในขั้นต้นตนและสนใจแต่ถ้าใช้วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม จะทำให้เกษตรกรยอมรับในขั้นใดตรงและลองทำมากขึ้นนอกจากนั้นจึงมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่นความน่าเชื่อถือ (Prestige) ซึ่งมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของเกษตรกร ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องสร้างความเชื่อถือและศรัทธาให้มากเกษตรกรจึงจะยอมรับนวัตกรรมไปใช้ในการประกอบอาชีพได้เร็วขึ้น (อ้างใน ไพบุลย์, 2541) และปัจจัยการอบรมศึกษาดูงานการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรได้เสริมความรู้ความเข้าใจและมีการยอมรับนำไปปฏิบัติได้มากกว่าเกษตรกรผู้ที่ไม่ได้ไปเข้าร่วมอบรมศึกษาดูงานการเลี้ยงโคเนื้อจะมีคำแนะนำไปปฏิบัติสูงกว่าและมีความสัมพันธ์กับการนำไปปฏิบัติของเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนแนวการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มของ (ฉัตร ชำชอง, 25261) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติและการดำเนินการผลิตโดยการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน ให้ได้กำไรสูงสุด โดยมุ่งเน้นการวางแผนผังและงบประมาณฟาร์มการจืดระบบ การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

การพัฒนา การผลิต การตลาด การเก็บบันทึกข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และประเมินผลการทำงานฟาร์ม
เอาไว้เป็นแนวทางปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ควรมีการให้ความรู้โดยผ่านผู้นำเกษตรกรในพื้นที่ ตำบล สันทราย
ในด้านการดูแลสุขภาพและการผสมเทียมโดยให้มีอาสาสมัครปศุสัตว์ที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นผู้ที่
ผสมเทียมแทนเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

2. การให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ในการปฏิบัติตลอดจนการรวมกลุ่มกันเพื่อกำหนดราคาโคเนื้อให้มีมาตรฐานเดียวกัน

3. หน่วยงานพัฒนาและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรมีการมีส่วนร่วมในการจัดการด้าน
ราคาและการสุขภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ

4. เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ควรมีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับเกษตรกรที่มีสถานภาพทาง
สังคมและเกษตรกรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพราะมีการยอมรับการปฏิบัติในระดับน้อย

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาพฤติกรรมและการเลี้ยงโคเนื้อที่สอดคล้องกับหลักวิชาการของทางกรมปศุสัตว์
2. การศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการยอมรับการผสมเทียม
3. การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการยอมรับการปรับเปลี่ยนพันธุ์โคที่เลี้ยง
4. การมีการศึกษาตลาดโคเนื้อในพื้นที่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่